

A szegedi légszeszgyárat az angoloktól egy osztrák—magyar érdekeltiség vette meg.

(A Délmagyarország munkatársától.) Több, mint négy hónap telt már el a város idei költségvetésének letárgyalása óta, amelynek keretében a polgármester a közgyűlés előtt olyan nyilatkozatot tett, hogy a gázgyár igazgatóságával megindultak már és gyors eredménnyel kecsegtetnek a külvárosrészek világítási problémájának megoldására vonatkozó tárgyalások, azonban még mindig nem történt zen a téren semmi. Azóta volt már néhányszor újabb tárgyalás is ebben a kérdésben, de egyetlen konkrét lépéssel sem jutott előbbre a dolog, legfeljebb annyival, hogy a gázgyár igazgatósága elkészítette a külvárosi világítási hálózat tervezetét és költségvetését, majd felülvizsgálás céljából elküldte a légszeszgyár központi igazgatóságának Budapestre, az pedig — a szegedi gyártelep egy angol érdekeltiség tulajdona — az angol igazgatókkal keresett érintkezést ebben az ügyben.

A polgármester kedden szenzációs fordulatról számolt be a sajtó képviselői előtt. Elmondotta, hogy a délelőtti órákban megjelent hivatalában Pongrácz Albert, a szegedi légszeszgyár igazgatója és bejelentette, hogy a világítási üzem tulajdonjoga körül nagy változás történt.

A magyarországi, ausztriai, csehországi és az utódállamokban lévő világítási vállalatokat az angol érdekeltiség egy osztrák—magyar főkecsopornak adta el, amelyben vezető szerepet játszik a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

A Kereskedelmi Bank szerezte meg a szegedi telep részvényeinek többségét, a szegedi gyár ugyanis külön részvénytársasággá alakult. Bejelentette Pongrácz igazgató a polgármesternek, hogy az új érdekeltiség képviselői, budapesti és bécsi urak, a jövő hét keddjén lejönnek Szegedre, hogy a várossal közvetlenül tárgyaljanak a világítási problémák megoldása ügyében, mert az angol igazgatóság a vállalat eladása után visszaküldte a szegedi légszeszgyár által kidolgozott világítási tervezetet és költségvetést.

Elmondotta a polgármester, hogy egyelőre nem lehet tudni, a változás milyen következményekkel jár, késleltetni, vagy pedig szívetni fogja a világítási problémák megoldását.

— Az az egy bizonyos — mondotta —, hogy a változás a város és a légszeszgyár között fennálló 40 éves szerződést nem érinti, a város háramlási joga, amelynek értelmében nyolc év múlva, 1935-ben a szegedi telep és berendezése a város tulajdonába kerül minden ellenszolgáltatás nélkül, épségben fennáll továbbra is. Különösnek tartom azonban, hogy a várost nem értesítették arról, hogy a szegedi telep eladó, mert hiszen a város közönsége már nagyon sokszor kinyilatkoztatta, hogy hajlandó megváltani, illetve megvásárolni a szegedi gyártelepet és most, hogy eladóvá váltak a részvények, a város bizonyára meg is vásárolta volna, ami aztán a problémákat véglegesen megoldotta volna. Így most feltétlenül megnehezíti a megegyezést, az, hogy az új tulajdonosokkal előről kell kezdenünk a tárgyalásokat.

Az érdekes hírrel kapcsolatban kérdést intéztünk

Pongrácz Albert igazgatóhoz,

aki a következőket mondotta:

— A tranzakció alig két héttel ezelőtt perfektuálódott és természetesen a legnagyobb titokban készítették elő. Tulajdonképpen nem történt más, csak az, hogy a magyarországi, az ausztriai és az utódállamok területén lévő telepek részvényeit a londoni Imperial Continental Gas Association eladta a bécsi Vereinigte Electrocitát Actien Gesellschaft-nak, amelynek eddig a részvények mintegy 20%-ka volt, míg a londoni érdekeltiség nyolcvan százalékos részvénytöbbséggel rendelkezett. A bécsi érdekeltiséghez erős magyar érdekeltiségek is tartoznak. Az Egyesült Gáz és Villa-

mosági Rt, amelyhez a szegedi telep is tartozik, továbbra is külön üzleti kezelés alatt marad, arról nincs szó, hogy a szegedi részvénytársaság önálló részvénytársasággá alakulna át.

— A helyzet tehát csak annyiban változott, hogy ezután az ügykezelés tempója lényegesen meggyorsul, mivel az igazgatóság székhelye London helyett Bécsben lesz.

— A polgármesternek bejelentettem, hogy az új tulajdonosok kedden jelennek meg nálunk tisztelgő látogatáson. Értesülésem szerint Szegedre jön Ernst Eggert, a Vereinigte Electro-

A fiu megverte az apját, — az apa meghalt, a fiu megmérgezte magát.

Budapest, április 6. Ma délután értesítették a főkapitányságot, hogy Óbudán, a Vihar-ucca 15. számú házban lakásukon holtan találták Fiedler Lajos 68 éves nyug. főszámvető és Jenő nevű 23 éves fiát. A helyszíntre kiérkezett bizottság a halál okát mindeztideig nem tudta megállapítani.

Három feltevés van. Lehetséges, hogy mindkettőjüket meggyilkolták és kirabolták, lehetséges, hogy a fiu megölte az apját majd öngyilkosságot követett el, a harmadik feltevés az, hogy az apa és a fia közös elhatározással követtek el öngyilkosságot.

A rendőri nyomozás elsősorban a rendőrorvos vizsgálatára és a szomszédok kihallgatására utasította, hogy bűncselekmény nem forog fenn. A nyomozás adatai alapján a rendőrség a tényállást úgy konstruálta meg, hogy Fiedler Lajos, aki Jenő nevű fiával

citát vezérigazgatója, Rudolf Ernst igazgató, a bécsi igazgatóság még két másik vezető tisztviselője, rajtuk kívül a budapesti igazgatóság részéről Umheiser vezérigazgató és Jaszovszky főmérnök. Látogatásuknak a bemutatkozáson kívül célja az is, hogy

a polgármesterrel közvetlenül tárgyalják le a városnak, különösen a külvárosrészek világítására vonatkozó kívánságait.

Mi a magunk részéről a tervezetet már elkészítettük, ezt azonban csak akkor terjesztjük majd az új igazgatóság elé, amikor az igazgatóság tagjai a polgármestertől közvetlenül tájékozódhatnak a helyzetről. Az igazgatók három napig maradnak Szegeden.

állandó torzalkodásban élt, agyvérzés következtében halt meg, valószínűleg hétfőn este. Hétfőn délután ugyanis apa és fia veszekedtek és ennek során Fiedler Jenő apját tetleg is inzultálta. Azután eltávozott hazulról, Fiedler Lajos pedig, a veszekedés okozta izgalom következtében agyvérzést kapott és a félreeső helyen meghalt.

Fia kedden éjjel jött haza és megrémült, amikor apját holtan találta. A halál, úgy látszik, annyira megrémítette a fiút, hogy elhatározta az öngyilkosságot és eddig még ismeretlen méregettel, luminállal, vagy veronállal azt végre is hajlotta. Hátrahagyott levelében azt írta, hogy az öngyilkosság gondolatát apja halála érlelte meg benne. A tényállás alapján a rendőrség a nyomozást befejezte és a holttesteket a törvényszéki orvostani intézetbe szállíttatta.

Egy forradalmár főnemes II. József korában.

Dr. Csaba Jenő előadása gróf Batthyány Alajosról.

(A Délmagyarország munkatársától) Az Egyetem Barátok Egyesületének bölcsészeti szakosztályában szerda délután dr. Csaba Jenő piarista tanár »Batthyány hazatérési pöre« címen rendkívül érdekes előadást tartott.

— Batthyány Alajos, aki a XVIII. század végén és a XIX. század elején élt — mondotta előadásában —, korának egyik legfelvilágosodottabb magánása volt. Kora állandóan melegen ünnepelte, Martinovics és Laczkovics a magyar mágusok ékkövének tartották. Ez a Batthyány gróf, aki Mária Teréziának főasztalnokmestere és császári, királyi kamarás is volt, a magyar közállapotokról négykötetes munkát írt: Ad anicam aurem címen. Könyvében hatalmas elaborátumot dolgozott ki, hogy

miképpen lehetne Magyarországot a jólét és szabadság útjára vezetni.

Csodálatos dolgok vannak ebben a könyvben. Elmondja Batthyány, hogy a 7.000.000 lakosú Magyarországot földjének háromnegyedrészre háromezrészre osztotta: a többi lakos jobbágy, akinek sürgős felszabadítását kívánta Batthyány. De még ennél sokkal tovább ment. Követelte, hogy szüntessék meg a majorátusokat, követelte, hogy az országgyűlési követek, ha elmennek a diétára, költségeiket ne a szegény jobbágyakkal fizetessék meg. A jobbágyot ne hagyják tudatlanságban, műveletlenségben. Azt kívánta, hogy

a jobbágyok emberségesebb helyzetbe kerüljenek, mert csak így lehetnek jó állampolgárai hazának.

Nem feledkezett meg a koldusokról sem, akikkel kapcsolatban felvetette azt az eszmét, hogy gyűjtésük őket össze, vizsgálataikkal meg orvosokkal és akik valóban elagottak, munkaképtelenek, vagy rokkantak, azokat utalják szegényházba, a többinek pedig szerezzenek munkalehetőséget.

— A legjobb államformának a demokratikus királyságot tartotta. Szerinte a király az ország első tisztviselője. Ő az, aki legelőször akarta megvalósítani a tisztviselők nyugellátását. Először beszélt az országgyűlés rendes házszabályairól. A vármegyei börtönrendszer megszüntetését is kívánta, ellene volt a halálbüntetésnek. A polgári házasság gondolata is felmerült nála, állami oktatást sürget, amelynek tanterveit maga az állam határozza meg és azok

közé fel kell venni a hadászatot és — az újságolvasást.

— Azt kívánta Batthyány, hogy a tanítókat jobban dotálják. Ötven forint évi fizetése volt akkor egy tanítónak, ugyanannyi, mint egy urasági kocsisnak.

Egy hang a közönségből: Most is körülbelül ez a helyzet!

— Ha pangott az ipar és kereskedelem, ennek okát a rossz közlekedésben látta Batthyány, mondotta tovább Csaba Jenő. Utak és hidak építését sürgette tehát. Sürgette a zsidók emancipációját, a nemzeti hadsereg felállítását, törvénybe kívánta fektetni, hogy a királynak a koronajavakkal együtt ne lehessen több birtoka, mint az ország egyharmada. Gazdaggá és szabaddá akarta tenni a humanizmusnak ez a nagy barátja Magyarországot. Eltelt a szerzetességnek, a nagy püspöki vagyonnak, de annál inkább követelte a plébánosok magasabb javadalmazását és azt írta, hogy a vallás csak addig kell, míg felebaráti szeretetet hirdet.

— Batthyánnak erre a könyvére egy Kenyeresi nevű nagyszombati örkanonok Analízis című munkájában válaszolt. Összeütközésbe került azonban Batthyány Saitz Leóval is, a jözeffinizmus ugynevezett »kalapácsával«, aki papramorgónak, bockorborpofájú csuf embernek titulálta a gróft. Könyvének megjelenése után sok évvel kezdett ékdeklődni az udvari kancellária, hogy tulajdonképpen miket irogatott össze ebben a könyvében Batthyány és mindenáron nagy sajtópört akartak akasztani a nyakába. A gróf azonban ügyesen védekezett, felterjesztésében azt írta, hogy második Lipót császár ezt a könyvét igen jól ismerte és ezért őt egyáltalán nem korholta meg. Ezt a védekezését gróf Majláth ügyész is magáévá tette és ilyen értelmű felterjesztést is tett a kancelláriának. A nádor erre azzal a kikötéssel, hogyha Batthyány letesz ezekről az eszmékről és nem vallja tovább ezeket az elveket, az eljárást nem is indítja meg Batthyány Alajos ellen.

Csaba Jenő tetszéssel fogadott előadása előtt a bölcsészeti szakosztály évi közgyűlését tartotta meg, amelyen dr. Buday Árpád egyetemi tanár elnökölt. Banner János főtitkár jelentésében beszámolt arról, hogy milyen tudományos munkásságot fejtett ki a szakosztály, amely az elmúlt évben husz előadást tartott. Ezután megejtették a tisztújítást, amelynek eredményeképpen elnök lett: